

บทสรุปและแนวทางในการแก้ไข้ปัญหา

1. สรุป

ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเส้นเขตแดน นับได้ว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอยู่มากและสามารถที่จะเกิดขึ้นได้โดยทั่วไปสำหรับประเทศที่มีอาณาเขตติดกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากประเทศที่มีอาณาเขตติดกันนั้นมิได้มีการกำหนดเส้นเขตแดนระหว่างกันอย่างแน่นอนหรือได้ทำการกำหนดเส้นเขตแดนระหว่างกันอย่างคลุมเครือไม่ชัดเจนไม่สามารถทราบได้อย่างแน่ชัดว่าแนวพรมแดนระหว่างประเทศทั้งสองอยู่ที่บริเวณใด โดยที่ปัญหาดังกล่าวมักจะนำมาซึ่งความขัดแย้งและกรณีพิพาทระหว่างกันอยู่เสมอ ซึ่งบางครั้งการดำเนินการที่จะระงับข้อพิพาทก็สามารถกระทำได้ง่าย ทำให้ข้อพิพาทดังกล่าวยุติลงได้โดยเร็วและไม่มีปัญหาอุปสรรคใดๆ แต่ในบางครั้งการระงับข้อพิพาทดังกล่าวก็ไม่สามารถที่จะกระทำได้โดยง่ายนัก ทั้งนี้ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอันเป็นเงื่อนไขต่อการระงับกรณีพิพาทเกี่ยวกับเส้นเขตแดนก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีอาณาเขตติดกัน และเกิดกรณีพิพาทเกี่ยวกับเส้นเขตแดนดังกล่าวซึ่งหากประเทศทั้งสองที่มีกรณีพิพาทนั้นมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีระบอบการปกครองและเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกันก็อาจทำให้การดำเนินการระงับข้อพิพาทสามารถกระทำได้อย่างราบรื่น และสามารถยุติปัญหาลงได้โดยเร็ว แต่ในทางตรงข้ามหากประเทศทั้งสองที่มีกรณีพิพาทกัน มีระบอบการปกครองและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะที่ไม่ดีนัก ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นก็อาจจะไม่สามารถระงับได้โดยเร็ว และอาจก่อให้เกิดความรุนแรงขึ้นได้ ดังนั้นปัญหาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนจึงมีความสำคัญและสามารถจะส่งผลกระทบทางด้านต่างๆต่อประเทศนั้นๆอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สำหรับประเทศไทยนั้นอาจกล่าวได้ว่าในบรรดาประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีอาณาเขต

อยู่ติดกัน ไม่มีประเทศใดที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับไทยมากเท่ากับลาว ทั้งนี้เนื่องมาจาก ไทยและลาวต่างมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันมานับแต่อดีต โดยที่ คนไทยและคนลาว ต่างสืบเชื้อสายมาจากชนเผ่าไทเดียวกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งวัฒนธรรม ภาษา และนับถือศาสนาที่คล้ายคลึงกัน แม้ว่าในช่วงต่อมาไทยและลาว ต่างได้แยกกันไปสถาปนาจัดตั้งประเทศของตนขึ้น แต่ไทยและลาวก็ยังคงมีความสัมพันธ์ที่ ใกล้ชิดกันอยู่ โดยจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ไทยและลาวได้มีการ ติดต่อสัมพันธ์กันโดยตลอด จนถึงสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ลาวได้ตกเป็น ประเทศราชของไทย มีการกวาดต้อนคนลาวเข้ามาอยู่ในไทยเป็นจำนวนมากทำให้คนไทย และคนลาวมีความผสมกลมกลืนกันจนแยกไม่ออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยและคนลาวใน บริเวณพรมแดนได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันในลักษณะเป็นเครือญาติกันด้วย อย่างไรก็ตามใน ช่วงเวลาดังกล่าว ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าไทยและลาวได้มีการตกลงกันเกี่ยวกับเส้น เขตแดนระหว่างกันแต่อย่างใด

ต่อมาในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 ฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจทางยุโรป ตะวันตก ได้มีนโยบายขยายอาณาเขตนับเข้าไปในอินโดจีน ได้เข้าครอบครองญวนและเขมร จากนั้นจึงได้พยายามดำเนินการทุกวิถีทาง เพื่อเข้าครอบครองลาว ซึ่งขณะนั้นเป็น ประเทศราชของไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ การครอบครองแม่น้ำโขงซึ่งฝรั่งเศส เห็นว่ามีความอุดมสมบูรณ์ และจะมีประโยชน์ทางการค้ากับจีน จนในที่สุดฝรั่งเศสได้ ดำเนินการบีบบังคับไทย ให้ยอมทำสนธิสัญญากินแดนลาวให้กับฝรั่งเศสจำนวนหลายฉบับ ซึ่งสนธิสัญญาดังกล่าวได้มีการกำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับลาว ซึ่งฝรั่งเศสครอบครอง อยู่ด้วย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการที่ไทยต้องมอบดินแดนลาวให้กับฝรั่งเศสและการกำหนด เส้นเขตแดนระหว่างไทยกับลาวตามสนธิสัญญานั้น เป็นไปในลักษณะที่ฝรั่งเศสซึ่งมีอำนาจ มากกว่าไทยได้บีบบังคับไทยโดยตลอด และทำให้การทำสนธิสัญญาเหล่านั้นไทยต้องตกเป็น ฝ่ายเสียเปรียบอย่างมาก ซึ่งในช่วงเวลาต่อมาไทยได้พยายามเจรจากับฝรั่งเศสให้มีการ เปลี่ยนแปลงแก้ไขสนธิสัญญาให้เป็นธรรมต่อไทยมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในที่สุดก็ไม่ปรากฏว่า

ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขสนธิสัญญากำหนดเขตแดนดังกล่าวแต่อย่างใด

ต่อมาในปี ค.ศ. 1953 ลาวได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสและได้สืบลิทธิสนธิสัญญากำหนดเส้นเขตแดนที่ไทยกับฝรั่งเศสได้ทำกันไว้มาด้วยตามหลักการสืบลิทธิของรัฐที่กำหนดว่าสนธิสัญญาเกี่ยวกับเส้นเขตแดน เป็นสนธิสัญญาที่ต้องมีการสืบลิทธิ แต่อย่างไรก็ตามในช่วงแรกที่ลาวได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวยังคงอยู่ในสภาพที่ดี ไม่มีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับเรื่องเส้นเขตแดนแต่อย่างใด จนกระทั่งลาวได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสังคมนิยมเมื่อปี ค.ศ. 1975 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวเริ่มที่จะมีปัญหาขึ้นและในช่วงเวลานี้เองได้เกิดกรณีความขัดแย้งกันขึ้นระหว่างไทยกับลาวหลายเรื่อง ซึ่งปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่แล้วเป็นปัญหาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนโดยในบางครั้งปัญหาดังกล่าวได้ขยายความรุนแรงขึ้นเป็นกรณีพิพาทและได้ใช้กำลังทหารเข้าต่อสู้กันซึ่งกรณีพิพาทเหล่านี้ ได้แก่ กรณีพิพาทลาวโจมตีเรือของหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง (นปช.) กรณีพิพาทสามหมู่บ้าน จังหวัดอุตรดิตถ์ และกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก

เกี่ยวกับปัญหาข้อขัดแย้งและกรณีพิพาทเกี่ยวกับเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับลาวนั้นพอจะสรุปได้ว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากสาเหตุทางด้านสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศส 3 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดเส้นเขตแดนไทย - ลาว ที่ไม่สอดคล้องกับหลักแห่งปฏิบัติสากล ซึ่งในกรณีนี้ได้แก่ การกำหนดเส้นเขตแดนไทย - ลาว ทางด้านแม่น้ำโขงตามที่อนุสัญญาระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ลงวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ. 1926 ได้กำหนดให้ใช้ร่องน้ำลึกใกล้ฝั่งไทยมากที่สุดเป็นเส้นเขตแดนไทย - ลาว อันไม่สอดคล้องกับหลักการกำหนดให้ใช้ร่องน้ำลึกที่สามารถใช้เดินเรือได้ (Thalweg) เป็นเส้นเขตแดน ซึ่งหลัก thalweg นี้ได้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในปัจจุบัน ว่ามีความยุติธรรมต่อรัฐชายฝั่งทั้งสองของแม่น้ำที่

สามารถจะใช้ประโยชน์ในการเดินเรือในแม่น้ำได้อย่างเท่าเทียมกันดังนั้นการที่สนธิสัญญา กำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสที่ได้กำหนดให้ใช้ร่องน้ำลึกใกล้ฝั่งไทยมากที่สุด เป็น เส้นเขตแดนไทย - ลาว จึงก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อไทย เนื่องจากร่องน้ำลึกที่อยู่ ใกล้ฝั่งไทยมากที่สุดอาจไม่ใช่ร่องน้ำลึกที่สามารถใช้ในการเดินเรือได้ ทำให้เรือของไทย ต้องเข้าไปเดินเรือในร่องน้ำลึกที่อยู่ในเขตลาวและเกิดปัญหาจนเกิดเป็นกรณีพิพาทขึ้น

นอกจากนี้ ตามสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ยังได้กำหนด ให้เกาะดอนทั้งหมดในแม่น้ำโขงเป็นของลาว ยกเว้นเกาะดอน 8 แห่ง ที่ระบุไว้แน่นอน ให้เป็นของไทยซึ่งการกำหนดดังกล่าวไม่เป็นการสอดคล้องกับหลักปฏิบัติโดยทั่วไปที่กำหนด ให้อำนาจอธิปไตยเหนือเกาะมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับร่องน้ำลึก หรือเส้นมีซยะที่ใช้ ในการแบ่งเขตแดน ดังนั้นการกำหนดให้เกาะดอนทั้งหมดในแม่น้ำโขงเป็นของลาวยกเว้น เกาะดอน 8 แห่ง ที่ระบุไว้แน่นอนให้เป็นของไทย จึงไม่เป็นการยุติธรรมและก่อให้เกิด ความเสียเปรียบต่อไทยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเกาะดอนที่ถูกกำหนดให้เป็นของลาวนั้น บางแห่งอยู่ใกล้ชิดกับฝั่งไทยมากจนแยกไม่ออกจากฝั่งไทยและไทยควรที่จะได้ใช้ประโยชน์ จากพื้นที่บนเกาะดอนเหล่านั้น แต่ก็ไม่สามารถจะกระทำได้ เนื่องจากตามสนธิสัญญาได้ กำหนดให้เป็นของลาว

2. การยึดถือแผนที่ซึ่งใช้ประกอบสนธิสัญญาต่างฉบับกันและการตีความสนธิสัญญา ที่คลุมเครือ กล่าวคือ กรณีการยึดถือแผนที่ซึ่งใช้ประกอบสนธิสัญญาต่างฉบับกันนั้นได้ก่อให้เกิด ปัญหากรณีพิพาทสามหมูบ้าน จังหวัดอุดรธานี โดยที่ลาวได้อ้างแผนที่มาตราส่วน 1:200,000 พิมพ์โดยคณะกรรมการปักปันเขตแดนไทย - ฝรั่งเศส ซึ่งได้จัดทำขึ้นตาม หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1904 และ ลาวถือว่าเป็นแผนที่ที่มีคุณค่าทางกฎหมาย แต่ไทยไม่ยอมรับที่จะผูกพันแผนที่ดังกล่าวและได้ อ้างแผนที่ชุด L 7017 มาตราส่วน 1:50,000 ซึ่งจัดทำโดยกรมแผนที่ทหารเมื่อปี ค.ศ. 1978 โดยให้เหตุผลว่า แผนที่ฉบับนี้ให้รายละเอียดทางภูมิศาสตร์ได้ถูกต้องมากกว่าแผนที่

ที่ลาวอ้าง ทำให้นำมาซึ่งปัญหากรณีพิพาทสามหมูบ้าน จังหวัดอุตรดิตถ์ จนกระทั่งได้มีการใช้กำลังทหารเข้าต่อสู้กันและมีการเสนอเรื่องเข้าสู่สหประชาชาติด้วย

สำหรับกรณี การตีความสนธิสัญญาที่คลุมเครือนั้น ได้ก่อให้เกิดปัญหากรณีพิพาทบ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้ตามสัญญาต่อท้ายหนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ลงวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1907 ข้อ 2 ได้กำหนดแนวเขตแดนไทย - ลาว ทางด้านหลวงพระบางไว้ โดยกำหนดให้เส้นเขตแดนไปตามลำน้ำเหือง จนถึงต้นน้ำที่เรียกว่าภูเขาเมื่อง ซึ่งตามข้อความในสัญญาต่อท้ายดังกล่าว ลาวได้ตีความ "แม่น้ำเหือง" ว่าหมายถึงแม่น้ำเหืองป่าหมันและ "ภูเขาเมื่อง" ว่าหมายถึงภูสอยดาว ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเหืองป่าหมัน ดังนั้นเส้นเขตแดนไทย - ลาว ในบริเวณนี้ตามการตีความของลาวจึงไปตามแม่น้ำเหืองป่าหมัน จนถึงภูสอยดาว ส่วนไทยได้ตีความ "แม่น้ำเหือง" ว่าหมายถึง แม่น้ำเหืองงา และ "ภูเขาเมื่อง" ว่าหมายถึง ภูเขาเมื่อง ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเหืองงา ดังนั้นเส้นเขตแดนไทย - ลาว ในบริเวณนี้ ตามการตีความของไทยจึงไปตามแม่น้ำเหืองงาจนถึงภูเขาเมื่อง นอกจากนี้ทั้งลาวและไทยต่างก็ได้อ้างแผนที่สนับสนุนการตีความของตนด้วย โดยลาวได้อ้างแผนที่ชุด L 708 ของกรมแผนที่ทหารของไทยซึ่งเลิกใช้ไปแล้ว ส่วนไทยได้อ้างแผนที่มาตราส่วน 1 : 200,000 นิมฟ์โดยคณะกรรมการปักปันเขตแดนไทย - ฝรั่งเศส ซึ่งลาวได้เคยอ้างในกรณีพิพาทสามหมูบ้าน จังหวัดอุตรดิตถ์ รวมทั้งแผนที่ชุด L 7017 มาตราส่วน 1 : 50,000 ซึ่งจัดทำโดยกรมแผนที่ทหารเมื่อปี ค.ศ. 1978 และแผนที่ซึ่งไทยเฝ้าจัดทำให้ลาวใช้ในราชการซึ่งจากการตีความสนธิสัญญาและการกล่าวอ้างแผนที่ต่างฉบับกัน ได้นำมาซึ่งปัญหากรณีพิพาท จังหวัดพิษณุโลก

3. การปักปันแนวเขตแดนที่ไม่เรียบร้อยสมบูรณ์ซึ่งตามสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ได้มีการกำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการปักปันเขตแดนไทย-ฝรั่งเศส ขึ้นทำหน้าที่ปักปันเส้นเขตแดนไทย - ลาว ตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญา แต่เนื่องจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การมิได้ดำเนินการปักปันเขตแดนตลอดแนว ความยากลำบากในการสำรวจ

เพื่อปักปันเส้นเขตแดน และการปักหลักแนวเขตแดนโดยอาศัยเทคนิคที่ล้ำสมัย ได้ทำให้ คณะกรรมการปักปันเขตแดนไทย - ฝรั่งเศส ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ และ ส่งผลให้การปักปันเส้นเขตแดนไทย - ลาว ไม่เรียบร้อยสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มี หลักฐานว่ามีการปักหลักเขตตลอดแนวพรมแดนไทย - ลาว อันนำมาซึ่งปัญหาความไม่ ชัดเจนต่อเส้นเขตแดนไทย - ลาว ของประชาชนและเจ้าหน้าที่บริเวณชายแดนและส่งผล กระทบตามมาหลายประการ

จากปัญหาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนดังกล่าวนั้นจะเห็นได้ว่ามีสาเหตุสืบเนื่องมาจาก สนธิสัญญากำหนดเขตแดนที่ไทยกับฝรั่งเศสได้ทำกันไว้ ในช่วงที่ฝรั่งเศสได้ขยายอาณานิคม เข้าไปในอินโดจีนและได้เข้าครอบครองลาวซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวฝรั่งเศสเป็นประเทศ มหาอำนาจทางยุโรป ได้ใช้กำลังทางทหารในการบีบบังคับ ให้ไทยต้องยอมทำสนธิสัญญา ยกมณฑลยูนนานให้กับฝรั่งเศส พร้อมทั้งกำหนดเส้นเขตแดนขึ้นด้วย ทั้งนี้จากการที่ฝรั่งเศส ได้บีบบังคับไทยในการทำสัญญาดังกล่าวนั้น ได้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อไทยอย่างยิ่ง ซึ่งไทยได้ยืนยันว่ากฎเกณฑ์ตามสนธิสัญญาดังกล่าวนั้น ไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบมาโดยตลอด แต่อย่างไรก็ตามลาวซึ่งได้รับการสืบทอดมาจากฝรั่งเศสก็ได้ยอมแก้ไขปรับปรุงสนธิสัญญา ตามที่ไทยต้องการแต่อย่างใด

2. แนวทางการแก้ไขปัญหา

จากกรณีปัญหาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนไทย - ลาว อันเนื่องมาจากสนธิสัญญา กำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสดังกล่าวข้างต้นนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างไทยกับลาวขึ้นหลายครั้ง และในบางครั้งความ ขัดแย้งดังกล่าวได้ขยายความรุนแรงขึ้น เป็นกรณีพิพาทและใช้กำลังทหารเข้าต่อสู้กัน ทำให้ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวซึ่งเคยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมาเป็นเวลายาวนาน นับแต่อดีตต้องได้รับความกระทบกระเทือนอย่างมาก นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับเส้นเขตแดน

ยังถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างมากหากจะพิจารณาถึงในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ของชาติด้วย เนื่องจากปัญหาเส้นเขตแดนจะส่งผลกระทบต่อเรื่องอาณาเขตของประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญในสังคมนระหว่างประเทศดังนั้นจากความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนไทย - ลาวดังกล่าว จึงควรที่จะได้มีการพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาลง และมิให้เกิดขึ้นได้อีกในอนาคต ซึ่งวิทยานิพนธ์นี้จะขอเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาลงเส้นเขตแดนไทย - ลาว โดยจะแยกพิจารณาออกเป็นกรณีการแก้ไขปัญหาระยะสั้น และการแก้ไขปัญหาระยะยาว ดังจะได้กล่าวต่อไปดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาระยะสั้น

ในการแก้ไขปัญหาระยะสั้นนั้นควรพิจารณาถึงสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสที่มีลักษณะคลุมเครือ และการที่มีได้ดำเนินการปักปันเส้นเขตแดนที่แน่ชัดตลอดจนการใช้แผนที่ประกอบสนธิสัญญาเหล่านั้น กล่าวคือ ในส่วนที่เกี่ยวกับสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ที่มีลักษณะคลุมเครือนั้น ควรที่จะได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ของไทยและลาว เพื่อพิจารณาร่วมกันว่า สนธิสัญญาดังกล่าวส่วนไหนมีความคลุมเครือ และควรที่จะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงเส้นเขตแดนไทย - ลาวในส่วนที่คลุมเครือให้แน่ชัดโดยที่รัฐบาลทั้งสองประเทศยอมรับทั้งนี้เพื่อให้เส้นเขตแดนไทย - ลาว ตลอดแนวมีความถูกต้องแน่ชัดตรงกันระหว่างไทยกับลาว อันจะเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับเส้นเขตแดนไทย - ลาว ตามสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสขึ้นได้อีก

นอกจากนี้ ควรที่จะได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทย - ลาว ขึ้นทำหน้าที่ปักปันแนวเขตแดนไทย - ลาวตามเส้นเขตแดนที่ได้มีการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงใหม่ และได้รับการยอมรับจากทั้งรัฐบาลไทยและลาวด้วย เพื่อให้แนวเขตแดนไทย - ลาว ในพื้นที่จริงมีความถูกต้องสมบูรณ์และเกิดความแน่ชัดเป็นที่เข้าใจถูกต้องตรงกัน ซึ่งจะช่วยป้องกัน

มิให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับเส้นเขตแดนไทย - ลาว ขึ้นได้อีกเช่นกัน ที่สำคัญคือ จากการศึกษาการกล่าวอ้างแผนที่ต่างฉบับกันในการแสดงเส้นเขตแดนไทย - ลาว อันนำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้งและข้อพิพาทระหว่างไทยกับลาวดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น เห็นควรที่จะได้มีการตกลงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของไทยและลาว เพื่อพิจารณาร่วมกันจัดทำแผนที่ที่มีความถูกต้องตรงตามสนธิสัญญากำหนดเขตแดน และมีรายละเอียดถูกต้องตรงตามสภาพภูมิประเทศบริเวณชายแดนด้วยและเมื่อได้ดำเนินการจัดทำแผนที่เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ให้ถือว่าแผนที่ฉบับนี้เป็นแผนที่ประกอบหรือแนบท้ายสนธิสัญญา และให้ทั้งสองประเทศนำไปใช้อ้างเป็นทางการด้วย

อย่างไรก็ตาม การพิจารณาร่วมกันเพื่อแก้ไขปรับปรุงสนธิสัญญาที่คลุมเครือและการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทย - ลาว เพื่อทำหน้าที่ปักปันแนวเขตแดนไทย - ลาว ใหม่ตลอดแนว รวมทั้งการจัดทำแผนที่ขึ้นใหม่ดังกล่าวนั้น อาจนำมาซึ่งข้อถกเถียงกันในเรื่องรายละเอียด และอาจทำให้เส้นเขตแดนไทย - ลาว แต่เดิมมีการคลาดเคลื่อนไปซึ่งอาจส่งผลให้ไทยและลาวต้องสูญเสีย หรือได้การครอบครองดินแดนบางส่วนจากเดิมอันอาจนำมาซึ่งความขัดแย้ง และไม่สามารถที่จะดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวต่อไปได้ ดังนั้น สิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วยก็คือ สถานการณ์ต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาว กล่าวคือ การพิจารณาดำเนินการดังกล่าวควรที่จะกระทำขึ้นในช่วงสถานการณ์ที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวอยู่ในสภาพที่ดี ซึ่งจะทำให้การประชุมพิจารณาร่วมกันหรือการดำเนินการร่วมกันเป็นไปได้อย่างดีที่สามารถที่จะอะลุ้มอะล่วยกันได้ แม้จะเกิดข้อถกเถียงกันบ้าง แต่ก็จะทำให้สามารถตกลงกันได้

นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่ควรจะนำมาพิจารณาสำหรับฝ่ายไทยก่อนที่จะมีการประชุมพิจารณาร่วมกับลาว เพื่อแก้ไขปรับปรุงสนธิสัญญาที่คลุมเครือ และการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทย - ลาว ใหม่ตลอดแนว รวมทั้งการจัดทำแผนที่ขึ้นใหม่ดังกล่าวนั้น คือควรที่ฝ่ายไทยจะให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเรื่องนี้ ได้มีการประชุมพิจารณาร่วมกัน เพื่อหา

แนวทางและข้อเสนอแนะที่อาจนำไปเสนอต่อฝ่ายลาว ในลักษณะที่ฝ่ายไทยจะได้ประโยชน์ กล่าวคือ ในช่วงก่อนที่จะมีการประชุมพิจารณา ร่วมกับลาวนั้น ควรจะให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางด้านนี้ เช่น เจ้าหน้าที่จากกระทรวงการต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่จากกรมแผนที่ทหาร มาพิจารณาร่วมกันถึงผลได้ผลเสีย ที่จะมีต่อประเทศไทยในกรณีดังกล่าว และหาแนวทางดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อให้ฝ่ายไทยได้ประโยชน์มากที่สุด หากจะมีการดำเนินการร่วมกับลาวในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการปักปันเส้นเขตแดนใหม่และในการจัดทำแผนที่แสดงเส้นเขตแดนใหม่นั้น ถือเป็นเรื่องสำคัญ ที่ควรนำมาพิจารณา เนื่องจากจะเป็นการกำหนดเส้นเขตแดนที่ถาวร ดังนั้นจึงควรที่จะพิจารณาในเรื่องนี้อย่างรอบคอบ โดยพยายามรักษาไว้ซึ่งเส้นเขตแดนในจุดที่ไทยได้ประโยชน์ ในขณะที่เดียวกัน ในจุดที่ไทยเสียเปรียบก็อาจจะพยายามให้มีการแก้ไขในลักษณะที่เอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายไทย

2. การแก้ไขปัญหาระยะยาว

ในการแก้ไขปัญหาระยะยาว ควรที่จะพิจารณาถึง สนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในส่วนที่ไม่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติสากล ซึ่งได้แก่ เส้นเขตแดนไทย - ลาว ทางแม่น้ำโขง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่ในตอนต้นว่าการกำหนดเส้นเขตแดนไทย - ลาว ทางแม่น้ำโขงได้ส่งผลที่ไม่เป็นธรรมต่อไทย ส่งผลให้ไทยไม่สามารถที่จะใช้ประโยชน์จากแม่น้ำโขงได้อย่างเต็มที่เท่าที่เทียบกับลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเดินเรือของไทยในแม่น้ำโขงที่จำเป็นต้องล่องลำเข้าไปในเขตของลาวซึ่งบางครั้งได้นำมาซึ่งกรณีพิพาทระหว่างกัน ดังนั้น ในกรณีเกี่ยวกับสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสที่ไม่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติสากลนั้น ควรที่ไทยจะได้พยายามเจรจากับลาวเพื่อขอทำความตกลงเกี่ยวกับเส้นเขตแดนทางแม่น้ำโขงให้สอดคล้องกับหลักปฏิบัติสากล โดยกำหนดให้ใช้ร่องน้ำลึกที่ใช้ในการเดินเรือได้เป็นเส้นเขตแดนทั้งนี้อาจจะใช้วิธีการประชุมเจรจากลลงกัน โดยนำเรื่องดังกล่าวนี้เป็นหัวข้อหนึ่งในการประชุมเกี่ยวกับกรณีต่าง ๆ ร่วมกันไปด้วย ซึ่งในการประชุมนี้อาจมีการนำเอาเรื่องการให้ความช่วยเหลือทางด้านต่าง ๆ ต่อลาวของ

เขตแดนทางแม่น้ำโขงใหม่ให้สอดคล้องกับหลักปฏิบัติสากล ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรม
ต่อไทยตลอดไป

สรุปแล้ว การดำเนินการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนไทย - ลาว อันเนื่องมาจาก
สนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ควรที่จะพิจารณา 2 แนวทาง คือ การ
แก้ไขปัญหาระยะสั้น โดยการตกลงกันแก้ไขปรับปรุงสนธิสัญญา ในส่วนที่มีความคลุมเครือ
การดำเนินการปักปันแนวเขตแดนให้เรียบร้อยสมบูรณ์และการจัดทำแผนที่แสดงเส้นเขตแดน
ไทย - ลาวร่วมกัน สำหรับอีกแนวทางหนึ่ง คือ การแก้ไขปัญหาระยะยาวอาจดำเนินการ
ขอเจรจาทำความตกลงกันใหม่เกี่ยวกับเส้นเขตแดนในส่วนที่ไม่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติสากล
ซึ่งในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จะส่งผลให้เป็นการป้องกันมิให้เกิด
ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับเส้นเขตแดนขึ้นได้อีก รวมทั้งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อ
ไทยด้วย